

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

เยาวชนตามความหมายขององค์การสหประชาชาติ หมายถึง ผู้ที่มีอายุระหว่าง 15-24 ปี (พูนสุข วัชรวินิต, 2528: 7) ตรงกับความหมายของ "เยาวชน" ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเยาวชนระยะยาวของประเทศไทย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2524) และจากการคาดประมาณประชากรของประเทศไทยเพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 พบว่า ในปี พ.ศ.2536 ประเทศไทยมีเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 15-24 ปี จำนวน 12,312,000 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 21.0 ของประชากรทั้งประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม, 2534: 15) เมื่อพิจารณาถึงสัดส่วนของประชากรวัยนี้ต่อประชากรทั้งหมด พบว่า มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดในช่วงปี พ.ศ.2513 กับ พ.ศ.2523 คือเพิ่มขึ้นจาก ร้อยละ 18.7 ของประชากรทั้งหมดในปี พ.ศ.2513 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2513: 9) เป็น ร้อยละ 22.2 ของประชากรทั้งหมดในปี พ.ศ.2523 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2523: 22) แต่ช่วงพ.ศ.2523-2533 สัดส่วนของประชากรวัยนี้กลับลดลงคือ ในปี พ.ศ.2533 ลดลงเหลือร้อยละ 21.0 ของประชากรทั้งหมด จากการคาดประมาณประชากร สัดส่วนนี้จะลดลงเหลือประมาณร้อยละ 19.3 ของประชากรทั้งหมดในปี พ.ศ.2543 ตามข้อสมมติการเพิ่มประชากรที่มีภาวะเจริญพันธุ์ ระดับปานกลาง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2534: 17)

แต่เมื่อพิจารณาถึงขนาดของประชากรวัยนี้พบว่า มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ กล่าวคือ เพิ่มจากจำนวนประมาณ 4.92 ล้านคนในปี พ.ศ.2513 เป็น 9.93 ล้านคนในปี พ.ศ.2523 และเป็น 11.46 ล้านคนในปี พ.ศ.2533 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2513, 2523 และ 2533 ตามลำดับ) โดยคาดว่าในปี พ.ศ.2543 จะมีจำนวนเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นไม่มากนัก คือมีจำนวน 12.42 ล้านคน ปรากฏรายละเอียดในตารางที่ 16 (ภาคผนวก: 113)

ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศนั้น ประชากรหรือทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งปัจจัยหนึ่งในการก่อให้เกิดกระบวนการพัฒนา ถ้าประชากรของประเทศมีคุณภาพแล้ว สภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศจะรุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม การที่จะให้ประชากรของประเทศมีคุณภาพ จะต้องมีการพัฒนาคุณภาพของประชากรโดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชน(อายุ 15-24 ปี) เสียก่อน เนื่องจากเยาวชนเป็นวัยที่เต็มไปด้วยพลังทั้งทางกาย การเรียนรู้และความคิด ตลอดจนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ, 2529: 5)

ทางด้านประชากรศาสตร์ถือว่าบุคคลหรือเยาวชนอายุ 15-24 ปี เป็นประชากรวัยแรงงาน ช่วงต้นของประชากรในวัยแรงงานทั้งหมด รวมทั้งมีความพร้อมทางด้านเจริญพันธุ์ (เกื้อ วงศ์บุญสิน และพิชิต นีทักซ์ เทพสมบัติ, 2532: 1) ซึ่งจะกลายเป็นผู้ใหญ่ในระยะเวลาอันใกล้นี้ หรืออาจสรุปได้ว่าเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า "เยาวชน" คืออนาคตของชาติ เพราะเยาวชนเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การปกครองของประเทศชาติ (สุนัย ทองนพ, 2529: 72)

เศรษฐกิจและสังคมไทยมีการเติบโตและเปลี่ยนแปลงมาตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะประเทศไทยได้ใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นนโยบายในการบริหารประเทศ จนถึงปัจจุบันนี้ ประเทศไทยมีแผนพัฒนาแห่งชาติรวม 7 ฉบับด้วยกัน โดยเริ่มมาตั้งแต่ พ.ศ.2504 ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-3 (พ.ศ.2504-2519) ได้เน้นถึงการเร่งรัดพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านโครงสร้างพื้นฐานทางด้านสังคมและพื้นฐานทางเศรษฐกิจ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2504, 2510, 2511)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524) นอกจากจะเร่งฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศแล้ว ได้เริ่มเน้นการพัฒนาคุณภาพของประชากร (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2520) หลังจากนั้นก็ได้มีการบรรจุการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชาติไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทุกฉบับ นอกจากนี้ยังได้กำหนดให้ปีพ.ศ.2526-2529 เป็นปีแห่งการรณรงค์คุณภาพของประชาชนในชาติ (มหาวิทยาลัยมหิดล และกระทรวงสาธารณสุข, 2528 : 1 และบุญเยี่ยม ตระกูลวงษ์, 2529: 40)

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) โดยมีวัตถุประสงค์หลักของการพัฒนาประเทศโดยรวม 3 ประการคือ 1) รักษาอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม เป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีเสถียรภาพ 2) กระจายรายได้และการพัฒนาไปสู่ภูมิภาคและชนบทให้กว้างขวาง และ 3) เร่งรัดพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และคุณภาพชีวิต สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2533: 6) เท่าที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน รัฐบาลไทยได้พยายามที่จะพัฒนาและยกคุณภาพชีวิตของประชาชนในชาติ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตนั้นก็คือ การพัฒนาคุณภาพของคนให้มีสุขภาพดี สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ รู้จักหลีกเลี่ยงสาเหตุที่ทำให้เกิดโรคและความเจ็บป่วย ละหรือหนีจากความเครียด (วรพรรณ รุ่งศิริวงศ์, 2529: 32) นอกจากนี้เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากรในด้านสาธารณสุข รัฐบาลได้กำหนดนโยบายให้มีการพัฒนาระบบบริการสาธารณสุข โดยขยายบริการสาธารณสุขในภาครัฐทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นให้ทั่วถึง รวมทั้งประสานงานบริการกับภาคเอกชน เพื่อให้บริการด้านการรักษา การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค และฟื้นฟูสภาพ ควบคุมเกี่ยวกับโรคเอดส์ รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของตนเอง (แผนพัฒนาด้านสาธารณสุข, 2535: 15-22) ดังนั้นการจะพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชาติมิใช่เพียงแต่จะส่งเสริมให้ประชาชนได้รับการศึกษา มีความรู้ดี มีงานทำหรือมีรายได้ดี และให้บริการสาธารณสุขอย่างทั่วถึงเท่านั้น

นันทนาการ ตามความหมาย ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 หมายถึง กิจกรรมที่ทำตามสมัครใจในยามว่าง เพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน และผ่อนคลายความตึงเครียด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2525: 428) เช่นเดียวกับความหมายในพจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา ไทย-อังกฤษ ที่กล่าวถึง นันทนาการ (recreation) ว่าเป็นกิจกรรมใดที่กระทำขึ้นเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียด หรือเพื่อพักผ่อนหย่อนใจของบุคคลหรือของกลุ่ม เป็นการกระทำตามความสนใจ และสนุกสนานใจของตนเองโดยเสรีมิได้เป็นการบังคับ หรือมิได้เป็นการกระทำเพื่อแข่งขันเอารางวัล ตัวอย่างเช่น การละเล่น ต่างๆ ของชาวบ้าน การอ่านหนังสือ การบันเทิง ฯลฯ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2524: 298)

กิจกรรมนันทนาการ (Recreation activities) ซึ่งใช้เวลา นอกเหนือจากการทำงาน หรือปฏิบัติภารกิจประจำวัน ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปแบบของการเลี้ยงสัตว์ เย็บปักถักร้อย วาดรูป หรืออ่านหนังสือ ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ เล่นกีฬา เหล่านี้ล้วนก่อให้เกิดประโยชน์หลายด้าน กล่าวคือ ทำให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ได้พักผ่อนหย่อนใจ เกิดความสุขความพอใจ ช่วยส่งเสริมสุขภาพจิต เสริมสร้างสุขภาพกาย ก่อให้เกิดความสามัคคี และความคิดสร้างสรรค์ นอกจากนี้ยังป้องกันอาชญากรรม การติดยาเสพติด และความประพฤติกเรซึ่งจะช่วยให้เกิดความปลอดภัยแก่สังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2529: 9-13; สมบัติ กาญจนกิจ, 2536: 29-41) แล้วยังเกิดความรอบรู้ และความทันสมัยตามมาอีกด้วย

จึงเป็นที่ยอมรับขององค์การทั่วโลกแล้วว่า "นันทนาการช่วยให้มนุษย์มีความสุขและความพอใจ อันเป็นคุณค่าเบื้องต้นที่จะทำให้เกิดสมดุลแห่งชีวิต" สอดคล้องกับองค์การศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ที่เห็นความสำคัญของนันทนาการ และได้ประกาศปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (The Universal Declaration of Human Rights) ที่เกี่ยวข้องกับนันทนาการก็คือ

- มาตราที่ 24 "ทุกคนมีสิทธิที่จะพักผ่อนและใช้เวลาว่าง รวมถึงการจำกัดชั่วโมงทำงานและการใช้เวลาในวันหยุด"
- มาตราที่ 26 "ทุกคนมีสิทธิที่จะศึกษาอย่างเสรี โดยที่การศึกษา เรียนรู้ เป็นเครื่องช่วยให้มนุษย์พัฒนาบุคลิกภาพ และเคารพสิทธิมนุษยชน"
- มาตราที่ 27 "ทุกคนมีสิทธิที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมของชุมชน ด้านศิลปะ วัฒนธรรม ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ ตลอดจนรับผลประโยชน์จากกิจกรรมนั้นๆ"
- (United nations, 1988: 8-9)

ในเรื่องของ "เวลา" จรินทร์ ธาภิรัตน์ (2507: 133) ได้กล่าวไว้ว่า "...เวลาเป็นของมีค่าสำหรับทุกๆ คน จะใช้เวลาอันนี้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง ครอบครัวยุ และสังคมได้ โดยประกอบกิจกรรมนันทนาการในเวลาว่าง..." เช่นเดียวกับ Geoffrey Godbey และ Standley Parker (1973: 180-181) ได้ให้ความหมายและความสำคัญของการใช้เวลาว่างว่า การใช้เวลาว่างมีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะเป็นช่วงที่บุคคลใช้เวลาเพื่อตนเองอย่างเต็มที่ หลังจากเสร็จจากการทำงานประจำและการทำกิจกรรมที่ผูกมัดต่างๆ นอกจากนั้นการใช้เวลาว่างและกิจกรรม

นันทนาการยังสร้างพื้นฐานของคนเกี่ยวกับความต้องการ และยิ่งไปกว่านั้น การที่บุคคลได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการออกกำลังกาย การเล่นกีฬา ศิลปะ วิทยาศาสตร์ และธรรมชาติต่างๆ จะทำให้เกิดความสนุกเพลิดเพลิน ได้ผ่อนคลายความตึงเครียด มีโอกาสแสดงความสามารถพิเศษและมีความอิสระ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นความต้องการของมนุษย์ที่อยู่ในสังคมต่างๆ ทั่วไป กิจกรรมนันทนาการ และกิจกรรมในเวลาว่างจึงมีบทบาทสำคัญต่อคนทุกหนทุกแห่งทั้งในเมืองและชนบท และยังช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างประชาชนในชาติอีกด้วย

นอกจากนี้ Gabriel Fackre (อ้างใน Edwin J. Stanley and Norman P. Miller, 1972: 71) ยังให้ความสำคัญของการใช้เวลาว่างโดยกล่าวว่า การใช้เวลาว่างส่วนหนึ่งเป็นความต้องการของร่างกาย อีกส่วนหนึ่งเป็นการใช้เวลาอย่างมีความคิดสร้างสรรค์และเป็นอิสระ เพราะเวลาว่างมี 3 ส่วนด้วยกันคือ การบันเทิง การพักผ่อน และการพัฒนาตนเองหรือการใช้เวลาว่างในทางสร้างสรรค์ ทั้งนี้สามารถเข้าใจได้ง่ายและมองเห็นภาพอย่างชัดเจน จากคำกล่าวของ Jay B. Nash (1953: 62) ซึ่งกล่าวถึงเรื่องการใช้เวลาว่างว่า "เวลาว่าง" (Leisure) หมายถึงเวลาที่เป็นอิสระ (Free time) จากกิจกรรมที่จำเป็นอื่นๆ ทั้งหมด เช่น ว่างจากการทำงานประจำ เวลากลางนอน และเวลาที่ประกอบกิจวัตรประจำวัน ส่วนนันทนาการนั้นหมายถึง การใช้เวลาว่างเพื่อประโยชน์ของตนเอง โดยการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ถ้าเป็นเด็กเล็กจะเรียกกิจกรรมนั้นว่า "การเล่น" (play) หากเป็นเยาวชนคนหนุ่มสาวและผู้ใหญ่จะเรียกกิจกรรมนั้นว่า "นันทนาการ" (recreation)

คุณค่าทางนันทนาการในรูปของวัตถุประสงค์ของนันทนาการ ฟอง เกิดแก้ว (2527: 33-35) และชาญเชวง เนตรสุวรรณ (2528: 14) ได้กล่าวถึงคุณค่าทางนันทนาการไว้ว่า มีส่วนช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิต 4 ประการคือ พัฒนาสุขภาพ มนุษย์สัมพันธ์ การเป็นพลเมืองดี และพัฒนาตัวบุคคล ส่วน Butler (1949: 14-15) ได้กล่าวถึงคุณค่าทางนันทนาการที่มีต่อมนุษย์ พอสรุปได้ดังนี้

1. นันทนาการเป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์
2. นันทนาการคือ ทางออกที่ดีของการแสดงออกและการพัฒนาตนเอง
3. การเล่นหรือนันทนาการช่วยให้เด็กมีความเจริญเติบโต และมีประสบการณ์ที่จะนำไปใช้ประโยชน์ได้ในชีวิตเมื่อเจริญวัยขึ้น

4. ช่วยให้ได้มีความกระตือรือร้นในชีวิตและกิจกรรมต่างๆ ช่วยให้ได้มาซึ่งทักษะที่จำเป็นสำหรับชีวิตภายหลัง
5. สำหรับผู้ใหญ่เน้นบทบาทการเป็นการแสดงออกในกิจกรรมต่างๆ และเป็นการคบหาสมาคมซึ่งกันและกัน
6. เน้นบทบาทการเป็นวิธีหาความสุขซึ่งจะช่วยให้เกิดความสมดุลในชีวิตกับการทำงาน การพักผ่อน ความรักและความเคารพนับถือซึ่งกันและกัน

Weiskopf (1975: 16-17) ได้กล่าวถึงคุณค่าทางนันทนาการที่เกิดผลต่อผู้เข้าร่วมกิจกรรม คือ

1. นันทนาการมีผลทางด้านจิตวิทยา เป็นที่ยอมรับกันว่ากิจกรรมนันทนาการเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการที่จะป้องกันบุคคลที่ป่วยทางด้านจิตใจ และยังใช้ฟื้นฟูจิตใจให้กลับคืนสภาพได้เร็ว นอกจากนี้เน้นบทบาทการยังช่วยลดความคับข้องใจหรือความวิตกกังวล
2. นันทนาการมีผลทางร่างกาย กิจกรรมนันทนาการประเภทเกมกีฬาจะช่วยส่งเสริมสมรรถภาพทางกายให้กับผู้เข้าร่วมได้เป็นอย่างดี ทำให้ร่างกายได้รับการพัฒนาทุกส่วน ส่งเสริมการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของระบบในร่างกาย โดยเฉพาะการไหลเวียนของระบบโลหิต ระบบหายใจ ระบบกล้ามเนื้อ และระบบการขับถ่าย เมื่อร่างกายแข็งแรงก็จะมีผลทำให้สามารถประกอบภาระกิจประจำวันได้ดียิ่งขึ้น
3. นันทนาการมีผลทางสังคม กิจกรรมนันทนาการเปิดโอกาสให้บุคคลที่เข้าร่วมการทำงานและรับผิดชอบร่วมกัน มีการประสานงานเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปด้วยความราบรื่น

คุณค่าทางนันทนาการที่จะเกิดขึ้นต่อบุคคลผู้เข้าร่วมกิจกรรม น่าจะเป็นผลมาจากการใช้เวลาว่างเข้าร่วมกิจกรรมประเภทนั้นๆ บุคคลโดยทั่วไปได้ให้ความสนใจและใช้เวลาว่างเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการแต่ละประเภทแตกต่างกันออกไป

ซึ่ง Butler (1949: 3) กล่าวว่า นันทนาการคือกิจกรรมที่ทำในเวลาว่าง ซึ่งเป็นเรื่องตรงกันข้ามกับการทำงาน นันทนาการของแต่ละบุคคลจะไม่เหมือนกันจะแปรผันไปตามรสนิยม เวลาอายุ และความต้องการของแต่ละบุคคล

Romney (1945: 4) ได้กล่าวถึงการมีเวลาว่างจากภาระกิจประจำวันของแต่ละคนนั้น จะมีเวลาว่างประมาณวันละ 5 ชั่วโมง ซึ่งมีผู้ศึกษาค้นคว้าเรื่องการใช้เวลาในระยะ 24 ชั่วโมง ในกิจกรรมต่างๆ โดยที่ทุกคนได้จัดแบ่งเวลาสำหรับกิจกรรมนันทนาการอย่างน้อย 1-2 ชั่วโมง (จรินทร์ ผ่องศรี, 2528: 96-97)

ด้วยความตระหนักถึงความสำคัญที่ถือว่าเยาวชนเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญและมีค่ามากที่สุด ส่วนหนึ่งของประเทศ จึงจำเป็นจะต้องพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความประพฤติเรียบร้อย มีความรู้ความสามารถ อยู่ในขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม มีวินัยในตนเอง สามารถบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เพื่อเป็นพื้นฐานให้สมกับที่เยาวชนจะเป็นผู้ที่รับผิดชอบบ้านเมืองในวันข้างหน้า จึงมีแผนพัฒนาเยาวชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดทิศทางในการพัฒนาเยาวชนของชาติ ทั้งทางด้าน สุขภาพกายและสุขภาพจิต ด้านสติปัญญาและความสามารถ ด้านอาชีพ และทางด้านการพัฒนาบุคลิกภาพ ด้านสังคม วัฒนธรรม จริยธรรม

ทิศทางในการพัฒนาบุคลิกภาพด้านสังคม วัฒนธรรม และจริยธรรมนั้น จะทำให้เยาวชนพึงมี โอกาสในการพัฒนาบุคลิกภาพให้มีคุณภาพและมีการสร้างสรรค์ มีความสามารถในการกระบวนการคิดสร้าง เสริมค่านิยมทางวัฒนธรรม จริยธรรม และรับผิดชอบต่อสังคม เยาวชนพึงมีโอกาสนำตนเอง ด้านสุนทรียภาพ ด้วยการมีส่วนร่วมในกิจกรรมศิลปะ การกีฬา และการนันทนาการต่างๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, 2524: 1-6)

ดังนั้นจึงเป็นที่น่าสนใจที่จะศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการใช้เวลาที่นอกเหนือจากการทำงาน หรือ ปฏิบัติภาระกิจประจำวันของเยาวชนที่ถือว่าเป็นกลุ่มประชากรที่มีความสำคัญยิ่ง ว่ามีการใช้เวลาว่าง ในกิจกรรมนันทนาการต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเปิดรับ การรับทราบ หรือติดตามข่าวสารและการบันเทิง จากสื่อมวลชน การใช้เวลาในการเล่นกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ และใช้เวลาในการทำงานอดิเรก แตกต่างกันอย่างใด โดยศึกษาถึงความสัมพันธ์ตามลักษณะปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม ประชากร และอื่นๆ

เนื่องจากเท่าที่ผ่านมา การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการใช้เวลาว่างและการเข้าร่วมกิจกรรม นันทนาการในประเทศไทยนั้นมีน้อยมาก ซึ่งส่วนใหญ่มักจะเป็นการศึกษาวิจัยเฉพาะกลุ่ม เช่น ในกลุ่ม นักเรียน นักศึกษา หรือเฉพาะพื้นที่ ยังไม่ปรากฏว่ามีผู้ใดศึกษาครอบคลุมเยาวชนทั้งประเทศ จึงเป็น เหตุผลหนึ่งที่ทำให้เกิดความสนใจ ต้องการจะศึกษาวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวกับการใช้เวลาว่าง (เวลาที่

นอกเหนือจากการทำงานหรือปฏิบัติภารกิจประจำวัน) ของเยาวชนไทยในกิจกรรมนันทนาการประเภทต่าง ๆ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่คาดว่าประชากรโดยทั่วไปจะกระทำกัน รวมทั้งหมด 11 ประเภท ได้แก่ การรับฟังวิทยุ-ฟังเทป การรับชมโทรทัศน์ การชมวิดีโอ การชมรมมหรสพต่าง ๆ การอ่านหนังสือพิมพ์ การอ่านหนังสือ การเล่นกีฬาหรือออกกำลังกาย การพบสังสรรค์ การเดินเล่นตามศูนย์การค้า การเดินเล่นตามสวนสาธารณะ และการทำงานอดิเรกต่าง ๆ โดยคาดว่าผลที่ได้จากการศึกษาจะสามารถใช้ประกอบการพิจารณาในการส่งเสริมกิจกรรม และจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ ตลอดจนพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสม เพื่อเป็นทางเลือกในการใช้เวลาว่างของเยาวชนให้เกิดประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น อันเป็นหนทางหนึ่งที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนไทย

แนวคิดเชิงทฤษฎี

Max Kaplan (1975: 89-105) นักสังคมวิทยาได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการให้ความหมายทางเลือก และใช้เวลาว่างไว้ในหนังสือที่ชื่อ "LEISURE: Theory and Policy" โดยชี้ให้เห็นถึงการเลือก และใช้เวลาว่างของปัจเจกบุคคลนั้นแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัย 3 ประการ ดังนี้ คือ

1) ปัจจัยภายใน (Internal factors) ได้แก่ ความพึงพอใจ การพิจารณาตัดสินใจ บุคลิกภาพของแต่ละคน อำนาจนึกคิดต่างๆ และรสนิยม

2) ปัจจัยภายนอก (External factors) ที่สามารถวัดและมองเห็นได้อย่างชัดเจนคือ

- อายุ (Age)
- เพศ (Sex)
- รายได้ (Income)
- ที่อยู่อาศัย (Place of residence)
- การทำงาน (Work)
- การศึกษา (Education)
- ระยะเวลา (Time)

นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับ ครอบครัว (Family), สภาพบ้านเรือน (Nature of housing) และ ภาวะสุขภาพ (Health) บ้าง

รายละเอียดของปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการเลือกและใช้เวลาว่าง มีดังนี้คือ

อายุ เป็นตัวแปรพื้นฐานที่แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างในด้านของการใช้เวลาว่าง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การยอมรับบทบาทที่สังคมกำหนดหรือไม่ ทักษะและประสบการณ์ตามอายุ การยึดถือปฏิบัติเป็นประจำ

เพศ เป็นความแตกต่างทางสรีระซึ่งเป็นตัวกำหนด และแบ่งแยกกิจกรรมให้ผู้หญิงและชายแตกต่างกันอย่างชัดเจน ดังนั้นเพศจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่รวมไว้ในปัจจัยที่มีอิทธิพลทางด้านสังคมศาสตร์เสมอ

การศึกษา เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลอย่างเห็นได้ชัดเจน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับ อาชีพ การทำงาน ระดับรายได้ และสถานะทางสังคม นอกจากนี้ยังมีผลต่อการดำเนินชีวิต รสนิยม การเลือกสรรการตัดสินใจ บุคลิกภาพ และอำนาจนึกคิดของแต่ละบุคคลด้วย

รายได้ การเลือกใช้เวลาว่างในกิจกรรมต่างๆของแต่ละบุคคลยังขึ้นอยู่กับค่าใช้จ่ายที่ใช้ในกิจกรรมนั้นๆ รายได้และทรัพย์สินเป็นตัวแบ่งแยกความแตกต่างของบุคคล ออกเป็นคนจน และคนรวย ซึ่งยังผลไปถึงวิถีการดำเนินชีวิต (Style of Life) ของแต่ละคนด้วย

การทำงาน ปัจจัยด้านการทำงานมีผลต่อการเลือกและใช้เวลาว่าง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของงานที่ทำ งานที่ทำมีความเกี่ยวข้องกับ วัสดุ อุปกรณ์ และมีความสัมพันธ์ต่อการนำมาใช้ในยามว่างด้วยการทำงานทำให้เกิดทักษะ ประสบการณ์ และสร้างคุณค่า ความสำคัญที่ต้องการจะเรียนรู้ และ การทำงานสร้างทัศนคติส่งผลไปสู่การเลือกสรรกิจกรรมที่เหมาะสม

ที่อยู่อาศัย เป็นตัวแปรหนึ่งที่มีผลต่อการเลือกใช้เวลาว่างในกิจกรรมที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานที่นั้นมีประเภทของกิจกรรมให้เลือกหรือไม่ นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับ การคมนาคม ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ความสัมพันธ์ละแวกบ้าน โครงสร้างทางระบบนิเวศน์ และอาชีพโดยรวมในชุมชนนั้นๆ

ระยะเวลา การใช้เวลาว่างในกิจกรรมโดยข้อมขึ้นอยู่กัระยะเวลาว่างที่มี การแบ่งเวลาเพื่อใช้ในกิจกรรมต่างๆขึ้นอยู่กับความเห็นคุณค่า ความจำเป็นในกิจกรรมนั้นๆ รวมถึงระยะเวลาในการเดินทางไปร่วมในกิจกรรมนั้นด้วย

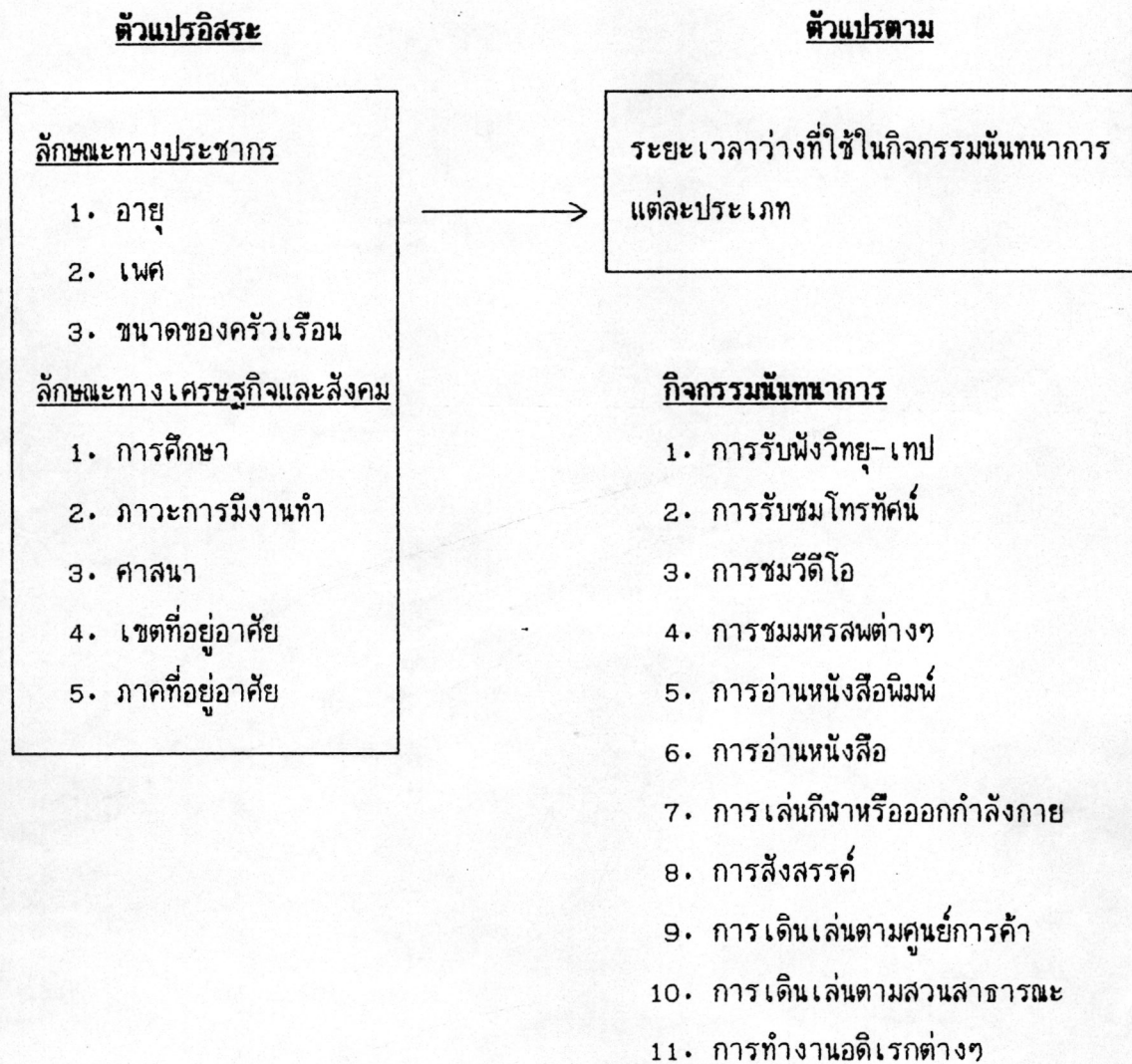
3) เงื่อนไขในระดับสังคมเป็นตัวควบคุมปัจจัยในระดับบุคคลอีกระดับหนึ่ง ได้แก่ ความสอดคล้องเหมือนๆ กัน ประเพณีที่ถือปฏิบัติ การแนะนำและเสนอแนะ ช่วงชั้นทางสังคม ข้อห้ามและการกีดกันทางสังคม หรือข้อกำหนดบังคับต่างๆ

กรอบแนวความคิด

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้อิงแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้เวลาว่างของ Max Kaplan (1975: 89-105) ที่กล่าวไว้ว่าการเลือกใช้และใช้เวลาว่างของแต่ละบุคคลในกิจกรรมต่างๆ ที่แตกต่างกันนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัย 3 ประการคือ ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก และเงื่อนไขทางสังคม แต่เนื่องจากไม่มีข้อมูลเพียงพอที่จะนำมาศึกษา และเงื่อนไขทางด้านสังคมนั้นถือว่าในสังคมไทยมีภาวะที่อยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ไม่แตกต่างกันมากนัก จึงได้นำปัจจัยภายนอกที่สามารถวัดและมองเห็นได้ ได้แก่ ลักษณะปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และประชากรมาสร้างเป็นกรอบแนวความคิดในการศึกษา โดยมุ่งเน้นศึกษาและพิสูจน์หาความแตกต่างของบุคคล น่าจะมีอิทธิพลต่อการใช้เวลาว่างนอกเหนือจากการทำงานและปฏิบัติการประจำวันในกิจกรรมนั้นแทนการประเภทต่างๆ ได้แก่ การรับฟังวิทยุ-ฟังเทป การรับชมโทรทัศน์ การชมวิดีโอ การชมมหรสพต่างๆ การอ่านหนังสือพิมพ์ การอ่านหนังสือ การเล่นเกมหรือออกกำลังกาย การเดินเล่นตามศูนย์การค้า การเดินเล่นตามสวนสาธารณะ และการทำงานอดิเรก ซึ่งความแตกต่างของบุคคลตามลักษณะปัจจัยทางด้านประชากร ได้แก่ อายุ เพศ ขนาดของครัวเรือน ส่วนลักษณะปัจจัยทางด้านสังคม ได้แก่ ระดับการศึกษา ศาสนา เขต และภาคที่อยู่อาศัย สำหรับลักษณะปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ภาวะการมีงานทำ ซึ่งสามารถสร้างเป็นกรอบแนวความคิดได้ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาถึงระยะเวลาว่างที่ใช้ในกิจกรรมนันทนาการแต่ละประเภท ได้แก่ การรับฟังวิทยุ-ฟังเทป การรับชมโทรทัศน์ การชมวิดีโอ การชมมหรสพต่างๆ การอ่านหนังสือพิมพ์ การอ่านหนังสือ การเล่นกีฬาหรือออกกำลังกาย การพบปะสังสรรค์ การเดินเล่นตามศูนย์การค้า การเดินเล่นตามสวนสาธารณะ และการทำงานอดิเรกของเยาวชนไทยที่มีความแตกต่างกันทางด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคม
2. ทราบถึงลักษณะปัจจัยทางด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคม ที่มีอิทธิพลต่อการใช้เวลาว่างในการทำกิจกรรมนันทนาการแต่ละประเภทของเยาวชนไทยแตกต่างกัน

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในช่วง 3 ทศวรรษที่ผ่านมา มีผู้สนใจวิจัยเกี่ยวกับการใช้เวลาว่างในกิจกรรมนันทนาการของประชาชนไม่มากนัก ส่วนใหญ่มักเป็นการศึกษาวิจัยเฉพาะกลุ่มประชากรและเฉพาะพื้นที่ ดังที่รวบรวมไว้ โดยจะเสนอเป็น 2 ประเด็น ได้แก่

1. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับการใช้เวลาว่างในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ
2. ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อระยะเวลาที่ใช้ในกิจกรรมนันทนาการ

1. ผลงานวิจัยเกี่ยวกับการใช้เวลาว่างในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ.

วัน สันต์สะอาด (2505) ได้สำรวจการใช้เวลาว่างของนักเรียนในโรงเรียนวิสามนัญศึกษาและอาชีวศึกษา ในจังหวัดพระนครและธนบุรีในปี พ.ศ.2505 โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนชายและหญิงอย่างละเท่าๆ กัน จำนวน 500 คน การวิจัยนี้เป็นการเปรียบเทียบการใช้เวลาว่างของเด็กวัยรุ่น จากครอบครัวที่มีระดับฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม และระดับชั้นเรียนแตกต่างกัน พบว่านักเรียนที่บิดามารดามีฐานะทางเศรษฐกิจดี ใช้เวลาทำงานอดิเรก หาความรู้เพิ่มเติม ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ อ่านหนังสือหาความเพลิดเพลิน มากกว่านักเรียนที่บิดามารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี เพราะนักเรียนเหล่านี้ต้องช่วยทำงานบ้าน ทำงานหารายได้พิเศษช่วยครอบครัว นักเรียนโรงเรียนวิสามนัญศึกษาใช้เวลาในการหาความรู้เพิ่มเติมจากห้องสมุด ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ และอ่านหนังสือเพื่อความเพลิดเพลิน มากกว่านักเรียนอาชีวศึกษา ส่วนนักเรียนหญิงจะใช้เวลาทำงานอดิเรก หาความรู้เพิ่มเติม ฟังวิทยุ และอ่านหนังสือหาความเพลิดเพลิน มากกว่านักเรียนชาย

ต่อมาในปี พ.ศ.2506 ประสิทธิ์ ชุมพรเกรียงไกร ได้สำรวจการใช้เวลาว่างของนักเรียนอาชีวศึกษาในจังหวัดพระนคร โดยส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนอาชีวศึกษาในจังหวัดพระนคร 12 แห่ง ได้จำนวนประชากรตัวอย่าง 549 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนส่วนใหญ่ใช้เวลาว่างในการดูภาพยนตร์ และฟังวิทยุ เป็นอันดับแรก และ 2 ใน 3 ของนักเรียนใช้เวลาว่างด้านความสนุกเพลิดเพลิน ด้วยการสมาคมกับเพื่อนๆ เทียวเตร่ และเทียวเตร่กับเพื่อนต่างเพศ และเล่นกีฬา นักเรียนทั้งชายและหญิงชอบอ่านหนังสือนวนิยายและหนังสือประเภทวรรณคดี สรุปได้ว่านักเรียนชายและนักเรียนหญิงใช้เวลาว่างไม่แตกต่างกันมากนัก

ในปีเดียวกันนี้ นิสสัย ปโชติการ ได้สำรวจการใช้เวลาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยสุ่มตัวอย่างแยกประเภทจัดโรงเรียนออกเป็น โรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนราษฎร์ แล้วแยกเป็น โรงเรียนชาย โรงเรียนสตรี และโรงเรียนสหศึกษา สุ่มได้ 17 โรงเรียนได้ประชากรตัวอย่าง 622 คน เป็นชาย 315 คน หญิง 347 คน ผลจากการศึกษาพบว่า การใช้เวลาของนักเรียนชายและหญิงไม่แตกต่างกันมากนัก นักเรียนส่วนใหญ่ทั้งชายและหญิงใช้เวลาว่างอ่านหนังสือ ฟังเพลง ดูโทรทัศน์ และทำงานอดิเรก ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการสำรวจการใช้เวลาของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูงของวิทยาลัยครูในจังหวัดพระนครและธนบุรี ซึ่งสุมน อันไชยะ สืบมาจากวิทยาลัยครู 4 แห่งในปี พ.ศ.2508 ตัวอย่าง 463 คน เป็นชาย 181 คน หญิง 284 คน พบว่า นักศึกษาชายและหญิงใช้เวลาไม่แตกต่างกัน และใช้เวลาว่างเข้าห้องสมุดมากที่สุด รองลงมาคือ พุดคุยกัน ทำการบ้าน และทบทวนบทเรียน

พ.ศ.2510 ชนิษฐา ดิษฐบรรจง ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การใช้เวลาว่างของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพฯ ปีการศึกษา 2510" โดยส่งแบบสอบถามนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพฯ ปีการศึกษา 2510 ชั้นปีที่ 4 และ 5 ทั้งชายและหญิงจำนวน 250 คน จากนักศึกษาทั้งหมด ผลการวิจัยพบว่า ทั้งนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงใช้เวลาในวิทยาลัยไม่แตกต่างกันมากนัก ในวันที่ไม่มีเรียนจะใช้เวลาฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ อ่านหนังสือเฉลี่ยวันละ 1 ชั่วโมง 30 นาที และจะดูภาพยนตร์ประมาณเดือนละ 2 ครั้ง เทียวเตร่กับเพื่อนประมาณเดือนละ 4 ครั้ง

ในปี พ.ศ.2511 กัทรินทร์ อินทรมานะ ได้สำรวจการใช้เวลาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2510 ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จากโรงเรียนรัฐบาลชาย 1 แห่ง โรงเรียนรัฐบาลหญิง 1 แห่ง และโรงเรียนราษฎร์แบบสหศึกษา 2 แห่ง เลือกสุ่มตัวอย่างมา 300 คน เป็นนักเรียนชาย 120 คน และนักเรียนหญิง 180 คน ในส่วนของการใช้เวลาว่างนั้นทั้งนักเรียนชายและนักเรียนหญิงสนใจอ่านหนังสืออ่านเล่นมากที่สุด อันดับรองลงไปของนักเรียนชายสนใจเล่นกีฬา

ในขณะที่นักเรียนหญิงไม่สนใจเล่นกีฬาเลย ส่วนนักเรียนหญิงสนใจทำการฝีมือ พุดคุยกับเพื่อน ฟังเพลง ดูโทรทัศน์ สะสมแสตมป์ และเดินเล่น จะดูภาพยนตร์ประมาณเดือนละ 2 ครั้ง นักเรียนชายดูมากกว่านักเรียนหญิง

พ.ศ.2513 นัทธยา กิติวัชรินทร์ ได้ทำการสำรวจการใช้เวลาว่างของนักศึกษา ประกาศนียบัตรชั้นสูงของวิทยาลัยครูเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2513 ศึกษาจากนักศึกษาจำนวน 373 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงใช้เวลาว่างในวิทยาลัยในการสนทนาพุดคุย จดงาน ทำการบ้าน เข้าห้องสมุด ตามลำดับ ส่วนการใช้เวลาว่างในวันหยุดทั้งนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง ใช้เวลาในการฟังวิทยุมากที่สุด รองลงมาคือ อ่านหนังสือและทำการบ้าน ตามลำดับ

พ.ศ.2517 วรณี สุวรรณสว่าง ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การใช้เวลาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสมถวิลราชดำริ" โดยส่งแบบสอบถามให้นักเรียนหญิงทั้งหมดที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (มัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3) ของปีการศึกษา 2516 จำนวน 300 คน ผลการวิจัยพบว่าเวลาว่างจากการเรียน นักเรียนส่วนใหญ่ใช้เวลาว่างในการพุดคุย เข้าห้องสมุด และทำการบ้าน เวลาว่างในวันหยุดจะดูโทรทัศน์ และออกเที่ยวเตร่เดือนละ 2-3 ครั้ง

ในปี พ.ศ.2519 เสาวณี สุขตระกูลเวช ได้ทำการสำรวจการใช้เวลาว่างของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวิมุตยารามพิทยากร โดยใช้แบบสอบถามกับนักเรียนทั้งหมด 230 คน เป็นชาย 150 คน และหญิง 80 คน ผลปรากฏว่าเวลาว่างก่อนไปโรงเรียน นักเรียนส่วนมากจะฟังวิทยุ ทำการบ้าน ทบทวนตำรา และอ่านหนังสือพิมพ์ ตามลำดับ ส่วนเวลาว่างของนักเรียนในระหว่างอยู่โรงเรียนส่วนใหญ่จะพุดคุยกับเพื่อนมากที่สุด รองลงมาคือ เข้าห้องสมุด และทำการบ้าน และใช้เวลาว่างที่บ้านหลังเลิกเรียนส่วนมากจะดูโทรทัศน์ ทำการบ้าน ทบทวนตำราเรียน และฟังเพลง เมื่อถึงวันหยุดนักเรียนส่วนมากจะใช้เวลาว่างช่วยทำงานบ้าน ทำการบ้าน และดูโทรทัศน์

ต่อมาในปี พ.ศ.2520 ดวงใจ สิทธิไชย ได้ทำการศึกษาค่าการใช้เวลาว่างของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาจากประชากรกลุ่มเป้าหมายที่เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีที่ 2 และปีที่ 3 ที่เรียนในโรงเรียนทั้ง 2 ระบบคือ สองผลัด และผลัดปกติ จำนวน 882 คน เป็นชาย 422 คน และหญิง 460 คน พบว่านักเรียนหญิงใช้เวลาว่างช่วยเหลืองานบ้านมากกว่านักเรียนชาย ในขณะที่นักเรียนชายเล่นกีฬามากกว่านักเรียนหญิงซึ่งสนใจฟังวิทยุและดูโทรทัศน์มากกว่า นักเรียนชายไปชมภาพยนตร์มากกว่านักเรียนหญิง

และในปี พ.ศ.2521 อุทัยรัตน์ ชัยมงคล ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การใช้เวลาว่างของ นิสิตที่อยู่หอพักของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปีการศึกษา 2521" เพื่อศึกษาถึงแนวทางและวิธีการใช้ เวลาว่างของนิสิตชายหญิงที่อยู่หอพักของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปีการศึกษา 2521 โดยศึกษาจาก นิสิตชั้นปีที่ 1, 2, 3 และ 4 โดยสุ่มตัวอย่างประชากรในแต่ละหอพักของมหาวิทยาลัยรวม 270 คน ผลการวิจัยพบว่า ก่อนไปมหาวิทยาลัยนิสิตหญิงส่วนมากฟังวิทยุ รองลงมาได้แก่ อ่านหนังสือพิมพ์ ทำการบ้าน และทบทวนวิชาที่เรียน ตามลำดับ สำหรับนิสิตชายส่วนใหญ่จะอ่านหนังสือพิมพ์มากที่สุด รองลงมาได้แก่ การฟังวิทยุ และออกกำลังกาย การใช้เวลาหลังเลิกเรียนและก่อนนอนทั้งนิสิตหญิงและ นิสิตชายใช้เวลาว่างไม่แตกต่างกันคือ จัดตารางเรียนและทบทวนบทเรียน ฟังวิทยุ และดูโทรทัศน์ ตามลำดับ สำหรับการใช้เวลาว่างในวันหยุด ทั้งนิสิตหญิงและนิสิตชายใช้เวลาว่างคล้ายคลึงกันคือ อยู่ดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุในหอพักมากที่สุด รองลงมาคือ ทำการบ้าน ทบทวนตำรา และออกไปเที่ยวกับ เพื่อนฝูง หรือชมภาพยนตร์กับเพื่อนฯ

พ.ศ.2522 โกเมศ จันทรเกษ ได้สำรวจการใช้เวลาว่างของนักเรียนสองผลัดระดับ มัธยมศึกษาตอนปลายที่เรียนในโรงเรียนในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค รวม 18 โรงเรียน จำนวน 944 คน ในปีการศึกษา 2521 โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างทั้งนักเรียนหญิงและนักเรียนชาย พบว่า นักเรียนในส่วนภูมิภาคช่วยทำงานบ้านมากกว่านักเรียนในส่วนกลาง ในขณะที่นักเรียนในส่วน กลางใช้เวลาทำการบ้าน เรียนพิเศษมากกว่านักเรียนในส่วนภูมิภาค แต่ทบทวนบทเรียนและเตรียม บทเรียนน้อยกว่านักเรียนส่วนภูมิภาค นักเรียนที่บิดามารดามีรายได้ต่ำจะช่วยทำงานบ้านมากกว่า นักเรียนที่บิดามารดามีรายได้สูง ซึ่งจะใช้เวลาว่างในการเรียนพิเศษ ดูโทรทัศน์ อ่านหนังสือพิมพ์ วารสาร เล่นดนตรี เข้าปรึกษาอาจารย์ รวมทั้งลอกการบ้านเพื่อนมากกว่านักเรียนที่บิดามารดามี รายได้ต่ำ ส่วนนักเรียนสองผลัดหญิงใช้เวลาทำการบ้านและเรียนพิเศษมากกว่านักเรียนสองผลัดชาย แต่จะเล่นกีฬาหรือออกกำลังกาย และเล่นดนตรีน้อยกว่านักเรียนสองผลัดชาย

ต่อมาในปี พ.ศ.2523 วาสนา คุณาอภิสิทธิ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การใช้เวลาว่างของ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร" โดยส่งแบบสอบถามไปยังนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร และได้แบบสอบถามคืนมาจำนวน 419 ราย ผลการวิจัย พบว่า กิจกรรมที่ นักเรียนสนใจและทำมากที่สุดคือ กิจกรรมบันเทิง รองลงมาคือ กิจกรรมกีฬา และกิจกรรมการอ่าน หนังสือ นักเรียนใช้เวลาว่างส่วนมากที่โรงเรียนโดยเข้าร่วมกิจกรรมทัศนศึกษาและกีฬาที่ทาง โรงเรียน จัดให้กิจกรรมที่นักเรียนทำมากที่สุดหลังเลิกเรียนคือ การพูดคุยกับเพื่อน ประเภทของกิจกรรมกีฬาที่ นักเรียนชอบมากที่สุดคือ วាយน้ำ จักรยาน แบดมินตัน เกมส่ต่อสู้ป้องกันตัว ฟุตบอล และบาสเกตบอล

นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนหญิงกับนักเรียนชายโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ มีความสนใจและมีการใช้เวลาว่างในกิจกรรมต่างๆ ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นกีฬา ศิลปหัตถกรรมและการประดิษฐ์สิ่งของ

ในปีเดียวกันนี้ ประพันธ์ ลักษณะพิเศษ, สมบัติ กาญจนกิจ และคณะ ได้ทำการวิจัย เรื่อง "การใช้เวลาว่างและกิจกรรมสันทนาการของประชากรกรุงเทพมหานคร" เพื่อศึกษาถึงการใช้เวลาว่างในแหล่งสันทนาการที่จัดโดยรัฐและเอกชน โดยมีกลุ่มตัวอย่าง 500 คน ผลการวิจัยพบว่า ประชากรกรุงเทพมหานครมีจุดมุ่งหมายในการใช้เวลาว่างหลายประการคือ เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดของร่างกาย เพื่อสุขภาพและความสมบูรณ์ของร่างกาย เพื่อให้จิตใจสดชื่น แจ่มใส เพื่อแสวงหาความสุขร่วมกับครอบครัว เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน และเพื่อการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมตามลำดับ กิจกรรมสันทนาการที่ชาวกรุงเทพมหานครประกอบเป็นประจำ ได้แก่ การดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ และอ่านหนังสือ นอกจากนี้มักชอบไปเดินชมและซื้อสินค้าตามห้างร้านสรรพสินค้าในศูนย์การค้า ตลาดนัด โรงมหรสพ และสนามกีฬาต่างๆ แหล่งสันทนาการที่ชาวกรุงเทพมหานครอยากให้กรุงเทพมหานครจัดให้มากที่สุดคือ สวนสาธารณะ สนามกีฬาประเภทต่างๆ ตลาดนัด ห้องสมุด สระว่ายน้ำ สนามเด็กเล่น และสวนหย่อม ปัญหาโดยทั่วไปที่เกิดจากการใช้เวลาว่างที่ชาวกรุงเทพมหานครประสบมากที่สุด ได้แก่ การมีภาระกิจประจำวันมาก ขาดอุปกรณ์และสถานที่ที่จะใช้ประกอบกิจกรรมสันทนาการในเวลาว่าง นอกจากนี้ปัญหาการเดินทางไปมาไม่สะดวก สำหรับปัญหาที่เกิดจากการไปใช้เวลาว่างในแหล่งสันทนาการที่จัดโดยรัฐและเอกชน เช่น สวนสัตว์ สวนสนุก โรงภาพยนตร์ โรงมหรสพต่างๆ คือ ค่าบริการต่างๆ มีราคาแพงและการเดินทางไป-มาไม่สะดวกอีกด้วย

พ.ศ.2527 ภิรมย์ รตินรเศรษฐ์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง "การใช้เวลาในเวลาเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นสองผลัดในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2526" ใช้ตัวอย่างประชากรที่เป็นนักเรียนระดับมัธยมต้นปีที่ 1, 2 และ 3 จาก 10 โรงเรียน จำนวน 1,300 คน พบว่า ขณะที่อยู่ในโรงเรียนเมื่อจำแนกตามชั้นเรียนเด็กนักเรียนชั้นมัธยมปีที่ 3 ใช้เวลาบ่อยครั้งที่สุด รองลงมาได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 1 ตามลำดับ ในกิจกรรมที่แตกต่างกัน ได้แก่ การเล่นกีฬากลางแจ้ง การเล่นกีฬาในร่ม และการเล่นดนตรี สำหรับงานและกิจกรรมที่ทำในวันหยุด พบว่า นักเรียนใช้เวลาว่างแตกต่างกันในด้านการเรียนและการพักผ่อน ได้แก่ การเรียนพิเศษ การเรียนซ่อม เข้าห้องสมุดประชาชน เลี้ยงน้อง อ่านหนังสือพิมพ์รายวัน ฟังวิทยุ เล่นกีฬา ช่อมดนตรีที่ศูนย์เยาวชน เมื่อจำแนกตามเพศแล้วพบว่า กิจกรรมที่ทำก่อนเข้าเรียนในตอนเช้าและหลังเลิกเรียนในตอนเย็น โดยรวมแล้วใช้เวลาแตกต่างกัน โดยนักเรียนชายใช้เวลาทำกิจกรรมน้อยกว่านักเรียนหญิงได้แก่ กิจกรรมการเลี้ยงน้อง อ่านหนังสือพิมพ์รายวัน เล่นดนตรี เล่นกีฬา ฝึกกายบริหาร ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์

ดูวิดีโอ และทำงานอดิเรก ส่วนงานกิจกรรมในวันหยุดพบว่า โดยส่วนรวมแล้วนักเรียนใช้เวลาว่างแตกต่างกันในด้านการช่วยทำงานบ้าน การพักผ่อน การบริการชุมชนสังคม การร่วมพิธีทางศาสนา ศิลปวัฒนธรรม การฝึกวิชาชีพเพิ่มเติม และการรับจ้างหารายได้พิเศษ

ในปี พ.ศ.2532 ได้มีการวิจัยเจาะลึกเกี่ยวกับ ไลน์-สไตล์ และพฤติกรรม ที่คนคิตที่มีต่อการโฆษณาและสื่อโฆษณาของประชากรไทยในพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยมีทีมงานเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์เป็นกลุ่ม นักศึกษาปริญญาโทบริหารธุรกิจ (MBA) สาขาการจัดการตลาดของนิด้า จำนวน 30 คน ภายใต้การควบคุมงานวิจัยของ วัฒนา ณ ระนอง เก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากร 600 ตัวอย่าง ในส่วนของเวลาว่างวัยรุ่นอายุ 10-20 ปี สามในสี่ หรือร้อยละ 72 ใช้เวลาว่างอยู่ในบ้านมากกว่าออกไปข้างนอก และนิยมใช้เวลาว่างในการดูโทรทัศน์วิดีโอมากที่สุด รองลงมาอันดับสองได้แก่ การฟังเพลง และชอบอ่านหนังสือ หนังสือพิมพ์ นวนิยาย เป็นอันดับสาม การใช้เวลาว่างของวัยรุ่นชายและหญิงไม่ค่อยแตกต่างกันมากนัก โดยที่ จะใช้เวลาว่างในการดูโทรทัศน์ วิดีโอมากที่สุด รองลงมาเป็นการฟังเพลง จะแตกต่างกันในอันดับสาม ซึ่งวัยรุ่นชายจะชอบเล่นกีฬาหรือออกไปดูกีฬา และอ่านหนังสือ หนังสือพิมพ์ นวนิยาย ขณะที่วัยรุ่นหญิงจะชอบอยู่บ้านเฉยๆ หรือนอนเป็นอันดับสาม

สำหรับการวิจัยเกี่ยวกับการใช้เวลาว่างในต่างประเทศได้ทำกันมานานแล้ว ซึ่งต่อไปนี้เป็นผลการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการใช้เวลาว่างของเด็กวัยรุ่นที่สามารถรวบรวมได้ดังนี้

จากหนังสือ "Adolescence" โดย Marguerlte Malm (1952: 49-52) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้เวลาว่างของเด็กวัยรุ่นพอสรุปได้ดังนี้ ในวันธรรมดาที่เด็กต้องไปโรงเรียน เด็กจะใช้เวลาไปในการกีฬาเป็นส่วนใหญ่ จะมีบ้างที่ใช้ไปในการอ่านหนังสือ ฟังวิทยุ เล่นดนตรี และส่งหนังสือพิมพ์ โดยจะใช้เวลาเกี่ยวกับการเรียนที่บ้านเล็กน้อย เมื่อพิจารณาตามอายุ พบว่า เด็กอายุ 16-18 ปี มักจะใช้เวลานอกเวลาเรียนคือ การเล่นกีฬา มีนักเรียนชายร้อยละ 49 นักเรียนหญิงร้อยละ 31 ทำงานบ้าน มีเด็กร้อยละ 90 ที่ใช้เวลาในการฟังวิทยุสัปดาห์ละ 7-8 ชั่วโมง รายการที่ฟังส่วนใหญ่เป็นรายการเพลง เรื่องตลก นักสืบ อาชญากรรม รายการมหัศจรรย์ มีเด็กผู้ชายร้อยละ 67 และเด็กหญิงร้อยละ 72 ที่ไปดูภาพยนตร์สัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง หรือโดยเฉลี่ยสัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง ส่วนวัยรุ่นตอนปลายจะใช้เวลาในการอ่านหนังสือพิมพ์ วารสาร หรือหนังสือประเภทบันเทิงวันละไม่น้อยกว่าครึ่งชั่วโมง

และจากหนังสือ "Adolescent Development" โดย Elizabeth B. Hurlock (1949: 279-332) ได้กล่าวถึงการใช้เวลาว่างเพื่อนันทนาการของเด็กวัยรุ่น พร้อมทั้งรวบรวมผลการค้นคว้าของบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ดังต่อไปนี้ พบว่าเมื่อเด็กอายุมากขึ้น เด็กจะมีความสนใจในกิจกรรมการเล่นลดลง เช่น เด็กที่อายุ 12.5 ปีเล่นช้อนหาร้อยละ 65 เมื่ออายุ 14.5 ปีมีการเล่นช้อนหาเพียงร้อยละ 22 พออายุ 16.5 ปีการเล่นช้อนหาจะเหลือเพียงร้อยละ 4 เท่านั้น นอกจากนี้ Partridge (1938) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการเล่นของเด็กชายในนครนิวยอร์กที่อายุ 12-17 ปี มีกิจกรรมเกี่ยวกับการสะสม การประดิษฐ์ของใช้ การวิ่งไล่จับ กิจกรรมเหล่านี้ลดลงเมื่อมีอายุมากขึ้น โดยให้เหตุผลว่า เมื่อเด็กโตขึ้นเวลาว่างจะลดลงทำให้โอกาสที่จะทำกิจกรรมบางอย่างหมดไป เช่นเดียวกับการศึกษาของ Leman and Witty (1927) และ Lehmen and Wilkerson (1928) ที่พบว่าในขณะที่เด็กหญิงได้กลายเป็นเด็กสาวก็จะละทิ้งจากการเล่นตุ๊กตา วิ่งไล่จับ ช้อนหา และกระโดดไปสู่กิจกรรม การอ่านหนังสือ ไปดูภาพยนตร์ เดินรำ ดูกีฬา ออกเที่ยวเตร่กับเพื่อนๆ หรือไปงานปาร์ตี้แทน เด็กชายก็เหมือนกันจะเปลี่ยนไปสนใจเกมส์กีฬา เช่น บาสเกตบอล ฟุตบอล เทนนิส เบสบอล ไปดูภาพยนตร์ อ่านหนังสือ และล่าสัตว์

นอกจากนี้ ผลการศึกษาของ Hicks and Hayes (1938) ที่สำรวจจากเด็กที่เรียนระดับชั้นมัธยมปลายในเมืองนิวยอร์กพบว่า ในวันที่อยู่บ้านไม่ต้องไปโรงเรียน มักจะใช้เวลาไปในด้านการฟังวิทยุ อ่านหนังสือ ค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน ส่วนเวลาที่ออกนอกบ้านมักจะไปหาเพื่อน และจากการศึกษาของ Bell (1938) พบว่า เด็กผู้หญิงใช้เวลาว่างไปกับการอ่านหนังสือมากที่สุด รองลงไปเป็นการทำงานอดิเรก ดูภาพยนตร์ เล่นกีฬา และฟังวิทยุ ตามลำดับ ส่วนเด็กผู้ชายจะใช้เวลาว่างไปในด้านการเล่นกีฬา เป็นอันดับหนึ่ง รองลงไปเป็นการอ่านหนังสือ ไปเที่ยวกับเพื่อน ไปดูภาพยนตร์ ทำงานอดิเรก และฟังวิทยุ ตามลำดับ

ในด้านการฟังวิทยุ Hurlock ได้กล่าวถึงรายงานการศึกษาของ Hicks และ Hayes (1938) ที่ศึกษากับเด็กระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายว่า มีเด็กร้อยละ 11 ที่ใช้เวลาในการฟังวิทยุมากกว่า 3 ชั่วโมงต่อหนึ่งวัน และร้อยละ 66 ที่ฟังวิทยุวันละ 1-3 ชั่วโมง และมีเด็ก ร้อยละ 23 ที่ฟังวิทยุวันหนึ่งน้อยกว่า 1 ชั่วโมง แต่จากการศึกษาของ Terman and Lima (1927), Grumette (1937) และ Anderson (1940) พบว่าเพศไม่สามารถบอกได้ว่า วัยรุ่นหญิงจะใช้เวลาในการอ่านมากกว่าวัยรุ่นชายได้เสมอไป ระดับสติปัญญาของวัยรุ่นก็น่าจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะกำหนดว่าเขาจะอ่านอะไร และใช้เวลายาวนานเท่าใด

จากผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการใช้เวลาว่างในการทำกิจกรรมนันทนาการ โดยเฉพาะในเด็กซึ่งเป็นเยาวชนทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศที่ผ่านมา พบว่าจุดประสงค์ของการใช้เวลาว่าง นอกเหนือจากการทำงานและภาระกิจประจำวัน วัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการก็คือ การพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อคลายความตึงเครียดจากการทำงานหรือการเล่าเรียน การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ด้วยการเปิดรับสื่อมวลชนประเภทต่างๆ ได้แก่ การดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ อ่านหนังสือ และหนังสือพิมพ์ อันจะนำไปสู่การรับทราบข่าวสาร การบันเทิง นอกจากนี้กิจกรรมที่นิยมกระทำกันเสมอคือ การเล่นกีฬา การออกไปดูภาพยนตร์ และออกไปเที่ยวกับเพื่อนๆ

2. ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อระยะเวลาที่ใช้ในกิจกรรมนันทนาการ

การใช้เวลาว่างในกิจกรรมต่างๆ ที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล เป็นผลสืบเนื่องมาจากการที่บุคคลมีลักษณะแตกต่างกันไปตามปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และอื่นๆ (Torkildsen 1986: 234; Klaplan 1975: 90) การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความแตกต่างของการใช้ระยะเวลาในกิจกรรมนันทนาการของกลุ่มประชากรที่มีอายุ 15-24 ปี หรือเยาวชนตามลักษณะปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และประชากร โดยตรงอย่างครบถ้วนนั้นยังไม่ปรากฏ ดังนั้นการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับระยะเวลาที่ใช้ในกิจกรรมนันทนาการจึงมีน้อยมาก เพื่อเป็นแนวทางในการตั้งสมมติฐานอันนำไปสู่การทดสอบ โดยคาดว่าความถี่และความบ่อยครั้งของจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมประเภทต่างๆ ซึ่งจะสามารถสะท้อนถึงระยะเวลาที่ใช้ในกิจกรรมนั้นๆ ได้

2.1 อายุ

อายุเป็นตัวแปรที่สะท้อนให้เห็นถึงภูมิหลังและประสบการณ์ที่ผ่านมาของชีวิต เพราะว่าคุณค่าที่ต่างกันย่อมมีโอกาสมากน้อยในการเรียนรู้ทางสังคมแตกต่างกัน ซึ่งอาจมีอิทธิพลต่อความแตกต่างในด้านความคิด ค่านิยม และทัศนคติ ตลอดจนพฤติกรรมที่แสดงออกมา

เกดรินทร์ สุทธิไสย (2520: 91, 103) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านเพศ อายุ การศึกษา สถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคม กับการฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ ชมภาพยนตร์ อ่านหนังสือ อ่านนิตยสาร และแผ่นป้ายประกาศ ของประชากรในชนบทไทยในจังหวัดลำปาง พบว่าอายุมีความสัมพันธ์กับการอ่านนิตยสารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยที่อายุต่างกันทำให้การอ่านนิตยสารบ่อยครั้งต่างกัน ผู้ที่อ่านนิตยสารมีแนวโน้มจะอ่านน้อยลงเมื่ออายุเพิ่มขึ้น เช่นเดียวกับการชมภาพยนตร์ อายุที่ต่างกันทำให้การชมภาพยนตร์บ่อยครั้งต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยที่มีแนวโน้มในการชมภาพยนตร์จะน้อยลงตามอายุที่เพิ่มขึ้น

การศึกษาของพจนมาลย์ ลีละยูวะ (2531: 72) พบว่า กลุ่มอายุที่ต่างกันทำให้ การอ่านหนังสือพิมพ์บ่อยครั้งต่างกัน ซึ่งพบว่าผู้ที่มีอายุอยู่ในกลุ่ม 40-49 ปี มีการอ่านหนังสือพิมพ์บ่อย และมากกว่าคนที่มีความสูงวัย และต่ำกว่า

นอกจากนี้การสำรวจการมีและการใช้วิทยุ-โทรทัศน์ ของประเทศไทย พ.ศ. 2532 พบว่า เยาวชนที่มีอายุระหว่าง 15-19 ปี มีการชมโทรทัศน์มากกว่าเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 20-24 ปี ทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2536: 18)

สมควร กวียะ (2523: 18) สำรวจวิจัยนิสัยการเปิดรับสื่อมวลชนของประชากร ในเขตชนบทของไทย พบว่า ระยะเวลาการฟังวิทยุ เมื่อเปรียบเทียบกับอายุ พบว่าผู้ที่มีอายุระหว่าง 15-19 ปี ส่วนมาก (ร้อยละ 33.3) ใช้เวลาฟังวิทยุวันละ 3-5 ชั่วโมง ในขณะที่ผู้ที่มีอายุมากกว่า คือ อายุระหว่าง 20-29 ปี ส่วนมาก (ร้อยละ 48) ใช้เวลาฟังวิทยุวันละ 1-3 ชั่วโมง เช่นเดียวกับ การฟังวิทยุของประชาชนในหมู่บ้านแม่อะ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีการฟังวิทยุวันละมากกว่า 5 ชั่วโมงในกลุ่ม อายุ 15-25 ปี ในขณะที่กลุ่มอายุ 26-40 ปี ฟังวิทยุวันละ 1-3 ชั่วโมง (นาฎยา ตานานนท์, 2531: 24)

ดังนั้นพอจะสรุปและตั้งข้อสมมติฐานได้ว่า เยาวชนที่อายุแตกต่างกัน น่าจะมีผลทำให้ การใช้เวลาว่างในกิจกรรมนันทนาการต่างกัน โดยที่เยาวชนที่มีอายุน้อยกว่าน่าจะใช้เวลาดู โทรทัศน์ ฟังวิทยุ อ่านนิตยสาร และชมภาพยนตร์ มากกว่าเยาวชนที่มีอายุมากกว่า ในขณะที่เยาวชนที่มี อายุมากกว่าน่าจะมีการอ่านหนังสือพิมพ์มากกว่าเยาวชนที่มีอายุน้อยกว่า

2.2 เพศ

การศึกษาวิจัยทางจิตวิทยาหลายชิ้นแสดงให้เห็นว่า ผู้หญิงกับผู้ชายมีความ แตกต่างกันในเรื่องความคิด ค่านิยม และทัศนคติ ทั้งนี้เป็นเพราะสังคม วัฒนธรรม กำหนดบทบาท และกิจกรรมของคนสองเพศไว้ต่างกัน (พจนมาลย์ ลีละยูวะ, 2531: 21)

จากการศึกษาของ ดวงใจ สิทธิไชย (2520) เกี่ยวกับการใช้เวลาว่างของ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นพบว่า นักเรียนหญิงสนใจและฟังวิทยุมากกว่าชาย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาหา ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการใช้เวลาว่างของ วัน สังข์สะอาด (2505: 135) ทั้งนี้จากการสำรวจ การฟังวิทยุเป็นประจำของประชากรไทย ปี พ.ศ. 2532 พบว่า เยาวชนที่มีอายุระหว่าง 20-24 ปี มีการ ฟังวิทยุเป็นประจำของชายหญิงใกล้เคียงกัน สำหรับการดูโทรทัศน์นั้น พบว่า เยาวชนหญิงดูเป็นประจำ มากกว่าเยาวชนชายทั้งในเขตเมืองและชนบท (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2536: 17, 38)

การศึกษาเกี่ยวกับการใช้เวลานอกเวลาเรียนของนักเรียนมัธยมต้น ในเขต กรุงเทพมหานครของ ภิรมย์ รตินรเศรษฐ์ (2528) พบว่า นักเรียนชายมีการใช้เวลาว่างที่และบ่อยครั้งกว่านักเรียนหญิงในการอ่านหนังสือพิมพ์ ฟังวิทยุ เล่นกีฬา และทำงานอดิเรก ในขณะที่นักเรียนหญิงใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือ และดูโทรทัศน์บ่อยและถี่กว่านักเรียนชาย สำหรับกิจกรรมด้านการอ่านหนังสือพิมพ์ และการชมภาพยนตร์ พบว่า มีความสัมพันธ์กับเพศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยที่นักเรียนชายมีแนวโน้มที่จะอ่านหนังสือพิมพ์และดูภาพยนตร์มากและบ่อยกว่านักเรียนหญิง

ชนิษฐา ดิษฐบรรจง (2511: 13-14) ศึกษาการใช้เวลาว่างของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพ พบว่า นักศึกษาหญิงใช้เวลาในการดูโทรทัศน์ และฟังวิทยุมากกว่านักศึกษาชาย เฉลี่ยวันละ 1.5-3.3 ชั่วโมง และ 1.2-2.5 ชั่วโมง ตามลำดับ

ดังนั้นพอจะสรุปและตั้งข้อสมมติฐานได้ว่า เยาวชนชายและเยาวชนหญิงมีการใช้เวลาว่างในกิจกรรมนันทนาการต่างกัน โดยที่เยาวชนชายน่าจะใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือพิมพ์ ดูวิดีโอ เล่นกีฬา ชมภาพยนตร์ และทำงานอดิเรกมากกว่าเยาวชนหญิง ขณะที่เยาวชนหญิงมีการใช้เวลาว่างในการฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ อ่านหนังสือ และออกไปพบเพื่อนมากกว่าเยาวชนชาย

2.3 ระดับการศึกษา

การศึกษานั้นทำให้บุคคลมีความรู้ ความคิด และเกิดการพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นทุกด้าน ระดับการศึกษาจึงเป็นดัชนีที่ใช้วัดระดับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมได้ด้วย กล่าวคือ ในทางสังคมนั้นระดับการศึกษาของบุคคลจะสะท้อนถึงความรู้ และโอกาสที่จะได้รับความรู้ ความเข้าใจในเทคนิควิทยาการใหม่ ๆ ข่าวสาร การเปลี่ยนแปลง เกิดการเรียนรู้สิ่งสมประสงค์ต่างๆ และเกิดโลกทัศน์ใหม่ ๆ ได้อย่างกว้างขวางขึ้น ในทางเศรษฐกิจ ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับรายได้ กล่าวคือ การศึกษาที่สูงขึ้นทำให้บุคคลมีโอกาสร่วมอาชีพที่มีเกียรติ และได้รับค่าจ้างแรงงานสูงขึ้น (จรัญ พรหมอยู่, 2526: 57; Torkildsen, 1986: 236-237)

เนื่องจากเยาวชนคือประชากรกลุ่มอายุ 15-24 ปี จะหาความแตกต่างทางการศึกษาได้น้อย ดังนั้นในการศึกษาเปรียบเทียบด้านการศึกษาของเยาวชน จึงนำวรรณกรรมที่กล่าวถึงการศึกษาของประชากรกลุ่มอื่น นอกเหนือจากเยาวชนด้วย

เวทย์ ธโนปจัย (2516: 96) ได้ศึกษาเปรียบเทียบในการเปิดรับสื่อมวลชน ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หนังสือเล่ม และนิตยสาร ของประชากรในเขตเมืองและชนบท โดยศึกษาจำนวนของผู้เปิดรับสื่อมวลชนประเภทต่างๆ ความบ่อยครั้งและความถี่ในการเปิดรับสื่อ พบว่า การเปิดรับสื่อมวลชนทั้งการฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ การอ่านหนังสือพิมพ์ การอ่านหนังสือเล่ม และนิตยสาร มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านการศึกษาอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอ่านหนังสือพิมพ์ และหนังสือเล่มและนิตยสาร พบความสัมพันธ์อย่างชัดเจน เมื่อจำแนกตามความถี่คืออ่านทุกวันและเกือบทุกวัน พบว่ากลุ่มที่มีการศึกษาสูงขึ้น จำนวนผู้ที่อ่านก็เพิ่มมากขึ้นตามลำดับ ทั้งในเขตเมืองและชนบท โดยที่ทุกกลุ่มการศึกษาในเขตเมืองจะสูงกว่าชนบท เช่นเดียวกับการดูโทรทัศน์และฟังวิทยุ ที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นในกลุ่มที่ฟังและดูเป็นประจำตามระดับการศึกษาที่เพิ่มมากขึ้น

สำหรับผลการศึกษาพฤติกรรมในการเปิดรับสื่อมวลชนในชนบทของ เกศรินทร์ สุทธิไสย (2520: 86, 97, 102, 106) ซึ่งศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเพศ อายุ การศึกษา และสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม กับการเปิดรับสื่อมวลชนอันได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และแผ่นป้ายประกาศ พบว่าการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับการดูโทรทัศน์ การอ่านหนังสือพิมพ์ การอ่านนิตยสาร การอ่านหนังสือเล่ม และการอ่านแผ่นป้ายประกาศ อย่างมีนัยสัมพันธ์ที่ .05 โดยที่ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงขึ้นจะมีการดูโทรทัศน์ การอ่านหนังสือพิมพ์ การอ่านนิตยสาร การอ่านหนังสือเล่ม และการอ่านแผ่นป้ายประกาศ บ่อยครั้งและมีจำนวนมากกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาต่ำกว่า

การศึกษาข้างต้นไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ พจมาลย์ ลีละยูวะ (2531: 74-76) ที่พบว่าระดับการศึกษาที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การฟังวิทยุกระจายเสียง และการอ่านนิตยสาร โดยที่ผู้ที่จบการศึกษาระดับสูงมีแนวโน้มจะฟังวิทยุกระจายเสียงและอ่านนิตยสาร ในระดับสูง (ทุกวัน) แต่ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการดูโทรทัศน์ การอ่านหนังสือพิมพ์ และการดูภาพยนตร์

ส่วนการศึกษาของ ภิรมย์ รตินรเศรษฐ์ (2527: 119) พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ใช้เวลาบ่อยครั้งที่สุด รองลงมาคือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 3 ตามลำดับ ในกิจกรรมการเล่นกีฬากลางแจ้ง การเล่นเกมในร่ม และการเล่นดนตรี

ดังนั้นพอจะสรุปและตั้งข้อสมมติฐานได้ว่า ระดับการศึกษาน่าจะมีอิทธิพลต่อระยะเวลาที่ใช้ในการนั่งวิทยุ ดูโทรทัศน์ อ่านหนังสือพิมพ์ อ่านหนังสือและนิตยสาร การเล่นเกมของเยาวชน โดยคาดว่าเยาวชนที่มีระดับการศึกษาสูงจะใช้เวลาว่างในการนั่งวิทยุ ดูโทรทัศน์ อ่านหนังสือพิมพ์ อ่านหนังสือและนิตยสาร มากกว่าเยาวชนที่มีการศึกษาต่ำกว่า ตรงกันข้ามกับการใช้เวลาในการเล่นกีฬา เยาวชนที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าน่าจะใช้เวลาในการเล่นกีฬาหรือออกกำลังกายมากกว่าเยาวชนที่มีระดับการศึกษาสูงกว่า

2.4 ภาวะการทำงาน

การทำงานหรือการประกอบอาชีพ จากผลการวิจัยพบว่าการประกอบอาชีพ มีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษา ซึ่งการทำงานหรือการประกอบอาชีพเป็นดัชนีหนึ่งที่ใช้วัดฐานะทางเศรษฐกิจ ซึ่งทำให้บุคคลมีรายได้และช่วยส่งเสริมความมั่นคงทางเศรษฐกิจของครอบครัว เพื่อให้มีอำนาจซื้อสินค้าและบริการต่างๆ ที่มีคุณภาพและเพียงพอแก่ความต้องการ แต่ในขณะที่เยาวชนซึ่งมีอายุอยู่ในช่วงของการศึกษาเล่าเรียนและต้องมีภาวะการทำงานหารายได้ร่วมด้วย ย่อมมีผลให้มีความว่างน้อยกว่าเยาวชนที่ไม่ได้ทำงาน

เนื่องจากยังไม่ปรากฏผลงานวิจัยที่ศึกษาเปรียบเทียบเกี่ยวกับภาวะการมีงานทำ และการใช้เวลาในกิจกรรมนันทนาการประเภทต่างๆ มาก่อน ดังนั้นจึงขอตั้งข้อสันนิษฐานในการศึกษานี้ได้ว่า การมีงานทำและการไม่ทำงานน่าจะมีอิทธิพลต่อการใช้เวลาว่างในกิจกรรมนันทนาการแตกต่างกัน คาดว่าเยาวชนที่ทำงานหรือประกอบอาชีพ น่าจะใช้เวลาว่างในกิจกรรมต่างๆ น้อยกว่าเยาวชนที่ไม่ได้ทำงาน

2.5 ศาสนา

ด้วยความเชื่อและความศรัทธาในคำสั่งสอน หรือการนับถือศาสนาแบบสืบทอดแตกต่างกัน จึงทำให้เยาวชนไทยนับถือศาสนาต่างกัน สามารถแบ่งตามจำนวนผู้นับถือศาสนาที่สำคัญได้ 3 ศาสนาคือ ศาสนาพุทธ ศาสนาอิสลาม และศาสนาคริสต์ แต่ละศาสนามีกิจกรรมที่ศาสนิกชนควรได้ปฏิบัติเป็นประจำ ซึ่งน่าจะมีผลกระทบต่อการใช้เวลาว่างที่ใช้ในกิจกรรมอื่นด้วย ได้แก่

กิจกรรมทางศาสนาพุทธ ได้แก่ การทำบุญตักบาตร การสวดมนต์ การฝึกสมาธิ ภาวนา การฟังเทศน์หรือฟังธรรม เป็นต้น

กิจกรรมทางศาสนาอิสลาม ได้แก่ การทำละหมาดทั้งที่บ้านและที่มัสยิด

กิจกรรมทางศาสนาคริสต์ ได้แก่ การสวดภาวนา และการไปร่วมพิธีกรรมที่โบสถ์ในวันอาทิตย์ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2536: 15, 21, 22)

จากการศึกษาการเปิดรับสื่อมวลชนของสตรีไทยพุทธกับสตรีไทยมุสลิมในจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 240 คน พบว่าสตรีไทยพุทธอ่านหนังสือพิมพ์มากกว่าสตรีไทยมุสลิม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนการฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ อ่านนิตยสาร แตกต่างกันไม่มากนัก (ปารีชาติ นิติมานพ, 2534: 94)

การนับถือที่แตกต่างกัน อาจนำมาสู่ความเชื่อถือ การปฏิบัติที่แตกต่างกัน รวมถึงการใช้เวลาในกิจกรรมนันทนาการด้วย ดังนั้นพอจะตั้งข้อสมมติฐานได้ว่า เยาวชนที่นับถือศาสนาต่างก็น่าจะมีการใช้เวลาในกิจกรรมนันทนาการแต่ละประเภทต่างกันอย่าง

2.6 เขตที่อยู่อาศัย

เนื่องจากเขตเมืองและเขตชนบทในประเทศไทยกำลังพัฒนามีความแตกต่างกันอยู่มาก ไม่ว่าจะเป็นสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และลักษณะทางประชากร ตลอดจนสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ เป็นผลทำให้ลักษณะเฉพาะตัว ทัศนคติ ความเชื่อ ความคิดเห็น วิถีชีวิต และพฤติกรรมของผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองแตกต่างจากผู้ที่อยู่อาศัยในเขตชนบท (ณรงค์ เล็งประชา, 2521: 5)

พฤติกรรมด้านการเข้าร่วมและความถี่ของการเข้าร่วมกิจกรรมประเภทต่างๆ ของผู้ที่อาศัยในเขตเมืองมีความแตกต่างกันกับผู้ที่อยู่อาศัยในเขตชนบท จากผลสรุปโครงการวิจัยต่อเนื่องระยะยาวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และประชากร พบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่อยู่ในเขตเมืองมีอัตราการย่อยละของการดูโทรทัศน์ อ่านหนังสือพิมพ์ อ่านวารสารและหนังสือต่างๆ ทุกวันและเกือบทุกวันมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่อยู่ในเขตชนบท แต่หัวหน้าครัวเรือนที่อยู่ในเขตชนบทมี อัตราย่อยละของการฟังวิทยุเป็นประจำสูงกว่าผู้ที่อยู่ในเขตเมือง (นิชิต นิกษ์เทนมบัติ และสุวัฒนา วิบูลย์เศรษฐ์, 2517: 6)

สำหรับการศึกษาของ พัชนี เขยจรรยา (2535: 58-59) ที่ศึกษาการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนของชาวจังหวัดสมุทรปราการ พบว่าผู้ที่อาศัยในเขตเมืองมีการเปิดรับสื่อมวลชนแต่ละประเภทแตกต่างกับผู้ที่อยู่อาศัยนอกเขตเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 โดยที่ผู้ที่อาศัยอยู่ในเมืองมีการเปิดรับสื่อประเภท หนังสือพิมพ์, วิทยุ, โทรทัศน์, นิตยสาร และภาพยนตร์ มากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่นอกเมือง และจากการสำรวจเกี่ยวกับสื่อมวลชนของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พ.ศ.2532 พบว่า

เยาวชนในเขตเทศบาลมีอัตราร้อยละของการดูโทรทัศน์เป็นประจำสูงกว่าเยาวชนที่อยู่นอกเขตเทศบาล ทั้งกลุ่มอายุ 15-19 ปี และ 20-24 ปี (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2536: 58)

ดังนั้นพอจะสรุปและตั้งข้อสมมติฐานได้ว่า เยาวชนที่อาศัยในเขตเมืองมีการใช้เวลาในกิจกรรมนันทนาการแต่ละประเภทแตกต่างกันกับเยาวชนที่อยู่ในเขตชนบท โดยที่ เยาวชนที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองน่าจะมีการใช้เวลาว่างในการฟังวิทยุ, ดูโทรทัศน์, อ่านหนังสือ, อ่านหนังสือพิมพ์, ดูภาพยนตร์หรือมหรสพ มากกว่าเยาวชนที่อยู่ในเขตชนบท

2.7 ภาคที่อยู่อาศัย

ภาคเป็นตัวแปรที่สามารถบ่งบอกถึงความแตกต่างในหลายๆ ด้าน เช่น ลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ เผ่าพันธุ์ ภาษา วัฒนธรรม ชนธรรมนิยมประเพณี ซึ่งอาจมีผลต่อวิถีชีวิต ความนึกคิดของบุคคลที่อาศัยอยู่ในภาคนั้นๆ ได้ นอกจากนี้แต่ละภาคยังมีระดับการพัฒนาดังที่แตกต่างกัน ซึ่งเห็นได้จากดัชนีการวัดระดับความเป็นเมืองของแต่ละภาคก็แตกต่างกัน จากการศึกษาของ เพ็ญพร ธีระสวัสดิ์ (2531) พบว่าประเทศไทยมีความเป็นเมืองแตกต่างกัน กล่าวคือ กรุงเทพมหานคร มีระดับความเป็นเมืองสูงสุด รองลงมาคือ ภาคกลาง ซึ่งระดับความเป็นเมืองที่แตกต่างกันนี้เป็นตัวแปรหนึ่งที่ทำให้บุคคลมีความทันสมัยแตกต่างกัน ส่งผลให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมาต่างกัน

จากการสำรวจการมีและใช้วิทยุ-โทรทัศน์ของประเทศไทย พ.ศ.2532 พบว่าบุคคลที่อายุ 6 ปีขึ้นไปดูโทรทัศน์เป็นประจำ จำแนกตามภาคการปกครองพบว่า มีมากที่สุดที่กรุงเทพมหานคร รองลงไปได้แก่ ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามลำดับ สำหรับการฟังวิทยุเป็นประจำพบว่ามีมากที่สุดที่ภาคเหนือ รองลงมาได้แก่ กรุงเทพมหานคร และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ ตามลำดับ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2536: 15, 38) ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศิริชัย ศิริกายะ และจุมพล รอดคำดี (2527: 55-59) ที่พบว่าคนไทยในชนบทเปิดรับโทรทัศน์เป็นประจำมากที่สุดที่ภาคกลาง รองลงมาคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้ ตามลำดับ ฟังวิทยุเป็นประจำมีมากที่สุดที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ ตามลำดับ การอ่านหนังสือพิมพ์มีมากที่สุดที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนภาคอื่นๆ ไม่แตกต่างกันมากนัก การอ่านนิตยสารเป็นประจำแต่ละภาคมีน้อยมาก แต่ลำดับตามสัดส่วนพบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด รองลงมาเป็นภาคกลาง และภาคใต้

พอจะสรุปและตั้งข้อสันนิษฐานได้ว่า เยาวชนที่อยู่ในภาคต่างกันน่าจะมีการใช้เวลาว่างในกิจกรรมนันทนาการต่างกัน โดยเยาวชนในกรุงเทพมหานคร ภาคกลาง และภาคตะวันออก เชียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้ น่าจะมีการใช้เวลาว่างในกิจกรรมแต่ละประเภทต่างกันมาก ตามลำดับ

สมมติฐานในการศึกษา

สมมติฐานหลัก

เยาวชนไทยที่มีลักษณะทางด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคม แตกต่างกัน น่าจะมีการใช้ระยะเวลาว่างนอกเหนือจากการทำงานและปฏิบัติภาระกิจประจำวันในกิจกรรมนันทนาการต่างกัน

สมมติฐานย่อย

1. เยาวชนไทยที่มีลักษณะทางด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคมต่างกัน น่าจะมีการใช้ระยะเวลาว่างในการรับฟังวิทยุ-ฟังเทปต่างกัน
2. เยาวชนไทยที่มีลักษณะทางด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคมต่างกัน น่าจะมีการใช้ระยะเวลาว่างในการรับชมโทรทัศน์ต่างกัน
3. เยาวชนไทยที่มีลักษณะทางด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคมต่างกัน น่าจะมีการใช้ระยะเวลาว่างในการชมวิดีโอต่างกัน
4. เยาวชนไทยที่มีลักษณะทางด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคมต่างกัน น่าจะมีการใช้ระยะเวลาว่างในการชมมหรสพต่างๆต่างกัน
5. เยาวชนไทยที่มีลักษณะทางด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคมต่างกัน น่าจะมีการใช้ระยะเวลาว่างในการอ่านหนังสือพิมพ์ต่างกัน
6. เยาวชนไทยที่มีลักษณะทางด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคมต่างกัน น่าจะมีการใช้ระยะเวลาว่างในการอ่านหนังสือต่างกัน
7. เยาวชนไทยที่มีลักษณะทางด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคมต่างกัน น่าจะมีการใช้ระยะเวลาว่างในการเล่นกีฬาหรือออกกำลังกายต่างกัน
8. เยาวชนไทยที่มีลักษณะทางด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคมต่างกัน น่าจะมีการใช้ระยะเวลาว่างในการสังสรรค์ต่างกัน
9. เยาวชนไทยที่มีลักษณะทางด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคมต่างกัน น่าจะมีการใช้ระยะเวลาว่างในการเดินเล่นตามศูนย์การค้าต่างกัน

10. เยาวชนไทยที่มีลักษณะทางด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคมต่างกัน น่าจะมีการใช้ระยะเวลาว่างในการเดินเล่นตามสวนสาธารณะต่างกัน

11. เยาวชนไทยที่มีลักษณะทางด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคมต่างกัน น่าจะมีการใช้ระยะเวลาว่างในการทำงานอดิเรกต่างกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

จากการศึกษาในครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์และความแตกต่างของการใช้เวลาว่างโดยเฉลี่ยที่นอกเหนือจากการทำงานและปฏิบัติการภารกิจประจำวันในกิจกรรมต่างๆ ทางนันทนาการของเยาวชน จำแนกตามลักษณะปัจจัยทางด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งข้อมูลเหล่านี้สามารถนำไปใช้ประกอบการพิจารณาส่งเสริมกิจกรรมเพื่อพัฒนาเยาวชนไทยให้เกิดความเหมาะสมและดียิ่งขึ้น ทั้งทางด้าน การส่งเสริมกิจกรรม การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ สถานที่ การดูแลรักษา การควบคุมคุณภาพและมาตรฐาน ตลอดจนนำไปใช้เป็นข้อมูลสื่อกลางเพื่อนำไปสู่การแนะนำและแนวทางในการปรับปรุงคุณภาพประชากรให้มีสุขภาพทางกาย สุขภาพจิตที่ดี เป็นประชากรที่มีคุณภาพต่อไป

เค้าโครงการเสนอวิทยานิพนธ์

การนำเสนอผลงานวิจัยครั้งนี้เริ่มด้วยบทที่ 1 คือ บทนำ ประกอบด้วย ความเป็นมาของปัญหา แนวคิดเชิงทฤษฎี กรอบการศึกษา วัตถุประสงค์ของการศึกษา ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สมมติฐานการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา และเค้าโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ บทที่ 2 กล่าวถึงระเบียบวิธีวิจัยและลักษณะทั่วไปของข้อมูล ประกอบด้วยหัวข้อที่สำคัญคือ แหล่งข้อมูลที่ใช้และวิธีการเก็บข้อมูล ข้อจำกัดของข้อมูล ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา ลักษณะทั่วไปของข้อมูล การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล บทที่ 3 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งจะวิเคราะห์ความแตกต่างในการใช้เวลาว่างและความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้เวลาว่างของเยาวชนไทย ในกิจกรรมนันทนาการแต่ละประเภทตามลำดับคือ การรับฟังวิทยุ-ฟังเทป การรับชมโทรทัศน์ การชมวิดีโอ การชมมหรสพต่างๆ การอ่านหนังสือพิมพ์ การอ่านหนังสือ การเล่นเกมหรือออกกำลังกาย การสังสรรค์ การเดินเล่นตามศูนย์การค้า การเดินเล่นตามสวนสาธารณะ และการทำงานอดิเรกต่างๆ บทที่ 4 บทสุดท้ายเป็นบทสรุปและข้อเสนอแนะ ในส่วนท้ายสุดคือ บรรณานุกรม และภาคผนวก